

האשה רבה פרק עשירי יבמות

צד.

עין משפט גזר מצוה

נח א מיי פ"ג מהל' יבוס
הלכה ה סגנו ענין פ'
טושי'ע אהי'ע סי' קנה
סעף ג'
נב ב מיי פ"ה מהלכות
גירושין הל' ה סגנו
לארין קנה טושי'ע שם סימן
ו סעף א וסוסי'ע קנה סעף
ג'
ג א מיי פ"ה מהלכות
גירושין הלכה ט סגנו
שם טושי'ע שם סימן טו
סעף ז:

תוספות ישנים

ד"ש לה מגו ונמש"כ
במסו': לאיסור כרת
המתר לאיסור וכו' פ"ה
לאיסור אשת איש ול"ג
לד"כ הול"ל לאיסור מיתה
ועוד דעל זה אנו דנין לומר
א"ע"ג דנאמן באיסור אשת
איש לא מהימנא הכא משום
למסות לא הול"ל ונראה לפעם
דלמסות כרת היינו להמיתה
ליכנס ונמש"כ במסו' ד"ה
לאיסורין:

תוס' חר מקבאי

פשוטה רב ששת ממתיני
וקתני סיפא דרמיא דרישא
דא"ל מת בעל"ך מה
החם אפילו בלא שבעו
בבית הבעל כלל עד
אחד נאמן דסיפא נמי
דבתיא בבא נמי קתני
רישא דא"ל מת בעלה
ואח"כ בנה ונשאת דרמיא
דא"ל מת בעלה מת בנה
דסיפא דרמיא וכו' היכי
דסיפא דנתיבמה מהימנא
בכל ענין אפי' לא שבעו
בבית הבעל והבן אלא
ע"פ אשה ה"נ ברישא
מהימנא בכל ענין זה
התירוצן בקלתי מאבא
מורי ע"ה והוא כתוב בס'
המאור. א"ל רב [מדרש]
נאמנת לומר מת יבמי
שאשאי [ולא] מתה אחותי
שאכנס לביתה הי נהי
דלא מהימנא הא עד
אחד מהימן פי' ואידי
דהנא גבי מת יבמה
שאשאי באשה תנא נמי
בביתא אחותה באשה
אע"ג דמילתא דפשיטא
היא דעד אחד לא מהימן
שאכנס לביתה ולטעמיך
סיפא דקתני אין האיש
נאמן לומר מת אחי
שאיבם אשתו ולא נאמן
אחותה איהו דלא מהימן
הא עד אחד מהימן
בשלמא גבי אשה משום
עגונא הקילו בה רבנן
אלא איש מאי איבם
למימר והכא לא מצית
למימר דרשום רישא
דאיבם אשתו הוא דנקט
אין האיש נאמן אבל
עד אחד נאמן ואידי
דהנא רישא תנא סיפא
הא לא מצית למימר
דמילתא פשיטא היא ב"פ
ההיא פרקא שאין היבם
נאמן לומר מת אחי
שאיבם את אשתו אלא
פי' איצטרך לר"ע אצטרך
ס"ד"א הואיל ואמר ר"ע
יש ממזר מחייבי לארין
חיישין אקלקולא דרעה דרייקא ומנסבא קמ"ל אקלקולא דידה חיישא אקלקולא דורעה לא חיישא

דאפילו צמת צנן ואח"כ מת בעל"ך קאמר דהא לא מבעי לך דכיון
דנאמנת לומר מת בעלי ואח"כ מת בעל"ך דלמא דלמא דלמא דלמא
דמרחמא ליה דאי הוה לן לנמישא דלמא לא דייקא שפיר משום דמרחמא
ליה וסמכה אעד א"כ לא הוה לן להימננה צמת בעלי ותמיבם דלמא
משקרא משום דמרחמא ליה איהו ודאי
משום דמרחמא ליה איהו מונעת
מלדקדק שפיר ואע"ג דדייקא שפיר
מ"מ היא גופה לא מהימנא לומר
מת צנה ואחר כך מת בעלה שלא
האמיניהו רבנן אלא צמת בעלה
לאפקוק מחוקת איסור אשת איש על
ידי דיוק שזה משום עגונא אבל
לאפקוק שמהו איסור לייבם לא רזו
להאמיניהו ואע"ג דדייקא שפיר ויש
להאמיניהו על ידי עד אחד (א):
ב"ה תיבועי דך יבמה אע"פ. דהתם
איכא למימר טפי דלא דייקא שפיר
משום דסניא ליה אע"ג דמשום דמרחמא
ליה לא מהימנא הכא משום
שצקה טפי שגדולה שגלת השגותא
מאצבת האוהבות ושכח טפי דסניא
ליה מדמרחמא ליה כדמשמע בסוף
האשה שלום (לקמן דף ק"ו. ודף ק"ט):
ועוד שיותר קשה לה כשתפול לפניו
כשנאמנה אותו ממה שנוח כשנאמנה
אותו דכשנאמנה אותו אין לה כ"כ נוח
כשתפול לפניו כי שמה יתלוצן ואפילו
יכנסו אינה שמחה כל כך כי הרבה יש
לה למצוא כיוצא בו או טובים ממנו
אבל אם שונאתו אינה יכולה להגלגל
ממנו להשגא לאחר אם לא יתלוצן ועל
כסוף לריכה לינשא לשניו לה או
תמעגן להכי מיבעיא ליה אי עיקר
טעמא הוה משום דדייקא והכא לא
דייקא שפיר ואי טעמא משום דעידא
לאיגלויה הוה איכא למסמך דדייקא
פורתא ה"ג דייקא קלת אע"ג דסניא
ליה וא"ת ומאי קמיבעיא ליה והתנן
בהאשה שהלכה (סס) שהיא נאמנת
לומר מת בעלה ואח"כ מת צנה כיון
דליה מהימנא כ"ש עד אחד וי"ל
דליה מהימנא משום דעל לה מיגו
דאי בעיה אמרה מת בעלי ושקתה
מזן אבל צעד איכא למיחש שמה
שכרוהו (ט) או שונא אותה או היא עמנה
חשודה לקלקלה היכא דמסמכה עליה
ולא דייקא שפיר ולכן אין להאמינו
כמותה דליהי אית לה מיגו ואיהו לית
ליה מיגו דסבר אי אפסידתא אבעל
לחודיה כי שמעה דמת הבן מחקור
איזה מת ראשון ולא אוכל לקלקלה
אבל אי אפסידתא אחרויהו אבן ובעל

דסניא ליה. ליבס: והולד ממזר. כר"ע: צעדי הומה. שהאחרונים
היונו את הרשונים ואמרו עמנו הייתם דמרחמא הימנינכו כדכתיב
ודרשו השופטים היטב והנה עד שקר (דברים ט) ומוקמינן ליה
צעמנו הייתם צמכת מכות (דף ק"ה): שאכנס לצינא. ואינסבא
לבעלה: סיפא דקתני נו'. הא עד
אחד מהימן צמתייה מיהימנ עד
אחד לומר מתה אשתך לישא אחותה:
אלא. לא תידוק מיניה הא עד אחד
מהימן דהיא גופה איצטרך לאשמועי'
דלא מהימנא ואליצא דר"ע איצטרך
דסד"א הואיל ואמר ר"ע יש ממזר
מיבעיה לשוק חיישא אקלקולא וכו'
אמרה מת יבמי טעמא קמ"ל דלא
מהימנא משום דזימנין דסניא ליה
וכדאמרן אבל גבי בעלה לא אמרי'
סניא ליה. ואית דגרס קמ"ל דאקלקולא
דידה חיישא כגון מת בעלי דאי אמי
בעלה אמרינן תלא מזה ומזה וכל
קלקולי דמתימנין בנה הלכך מהימנא
אקלקולא דורעה כגון מת יבמה דאי
נמי משקרא לא מקלקולא אלא זרעה
ואפילו לר"ע לא חיישא ולא נהירא לי
דלא לר"ע היא גופה מקלקולא בכל
קלקולי דמתימני' דמתן במסכת גיטין
(דף פ.) ולעיל בשמעתין" מיימנין לה
צמיתותא הכונס את אשתו והלכה
כרמה וניסת כו': תלא מזה ומזה וכל
הדרכים האלו צה ואוקימנא כר"ע
אלמא צמתייה לשוק נמי אית לן כל
הני קלקולי ועוד אי אינה לא מקלקולא
למה לי למתימניה כלל הא מסיפא
שמעינן דאקלקולא דורעה לא חיישא
דקתני אינה נאמנת לומר מתה
אחותי שאכנס לצינא והני דלדרי
הכל ממזרים נינהו וקתני דלא מהימנא
וכ"ש מת יבמי דחייבי לארין צעלמא
נינהו אלא הא איצטרך לאשמועינן
דל"ע דאיהי מקלקולא דמלא מצעלה
ומיבס לא מהימנא משום דזימנין
דסניא ליה: לאיסור כרת. לומר מת
בעל"ך הנשיא: לא נתגרשה אלא
מאישה. כגון שבת לה גט ואמר לה
הכי את מגורשת ממני ואי את מותרת
לכל אדם שלא נתגרשה זו לגמרי אלא
מאישה נפרדה: פסולה לפגונה. אם
הגט דפוסל צנה: בותני'
מוסרת לחזור לו. דקדושי שניה אין
כלום והכי היא כמות ואמר צמתי'
(לקמן נה.) אותה שכיצתה אוסרתה
ואין שכיצתה אחותה אוסרתה:
ומותר

(א) קדושין סו. ג לקמן
ק"ח: א ס"א אין זה
(ד) לשל מכו. [לקמן ק"ח]:
(ה) נבי י"ף וה"ש אמר
(ו) לעיל נב. רע"ן פג:
(ז) דף ע"א: (ח) ע"י גר"ש
פאן סי' ד',

תורה אור השלם

1. אשה וזה וקולא לא
יקחו ואשה גרדשה
מאישה לא יקחו בי קדש
הוא לאלהיו:
ויקרא כא ז

הגהות הב"ח

(א) גבי חיישא אקלקולא
ודייקא קמ"ל כ"ל וניסת
דורעה נמשק: (ב) הוסי'
ד"ה כי מיבעי ד"ה כי
מיבעי לן למשיר יבמה
הד"ב:

תוס' חר מקבאי

ליה אלא דייקא ומנסבא
הלכך גבי עד אחד אפי'
קיימא בחוקת יבמה לשוק
כגון שהלכה היא ובה
ובעלה למה' ואמר עד
א' מת בנה ואח"כ בעלה
התיבס. כי תיבעי עד
למישרא יבמה לעלמא
מ"ט דעד אחד משום
דמילתא דנבדריא לאיגלויה
לא משקרא הכא נמי לא
משקרא או דלמא טעמא
דעד אחד משום דדייקא
ומנסבא והכא כיון דומנין
דסניא ליה לא דייקא
ומנסבא ואע"ג דעד אחד
אינו נאמן לומר מתה
אשתו שישא את אחותה
ואע"ג דמילתא דנבדריא
לאיגלויה הוא ה"ק טעמא
דעד אחד משום מילתא
דנבדריא לאיגלויה הוא
דלא משקרא ומשום עיגונא
הקילו בה רבנן הכא נמי
לא משקרא. א"ל רב ששת
הנתיבה אמרו לה מת
בעלה ואח"כ מת בנה
ונשאת ואתך כך בנה
חילוף הדברים תצא והולד
ממזר מראשון ומאחרון
ה"ד אילמא תרי ותרי
מאי חזית דמסכת אהרן
סמוך אהני ועוד אמרו
(ספס) [דריא] ממזר (דריא)
(ספס) הוא וכית' לא דק
הוא מוקתני סיפא הולד
ראשון ממזר והאחרון
אינו ממזר מכלל ש"מ
דרוקא קתני אלא כי לאו
כחוש טעמא דאתו
בתרי ובתרי ואכתשוניהו
הא לאו הכי מהימן
לא לעולם תרי ותרי
ובעדי הומה: וקשי' לן
לרב ששת דמוקי למתני'
בעידי הכחשה להי' לי'
למפשטא ממתיני' והא ב"פ
שלום בינו לבינה אמרינן
דאפילו איהי מהימנא
דיתנן החם האשה שהלכה
היא ובעלה ובה למה'
ובאת ומותרת מה בעלה
ואחר כך בנה נאמנת וי"ל
דלמא מתימני' כגון שהיו
עדים שמת הבעל והעד
ולא ידע' הי מייניהו מת
ראשון ובה"ג כשאמרה
האשה מת בעלה ואח"כ
בנה נאמנת אבל היכא דלא
שמעו במיתת הבן והבעל לעולם אימא לך דלא מהימנא הכי

חיישין אקלקולא דרעה דרייקא ומנסבא קמ"ל אקלקולא דידה חיישא אקלקולא דורעה לא חיישא
(ב) למורה ל"ג אלא לאו תנד ועמא דלמו פי מי ואמשהו וכו' ואלו ה"י לו ניבסא אחרת כפאן.